

MANAGEMENTUL RISCURILOR
ÎN ACTIVITATEA DE INFORMAȚII MILITARE.
ROLUL SERVICIULUI DE INFORMAȚII MILITARE
PRIN CELULELE NAȚIONALE DE INFORMAȚII
ÎN OPERAȚIILE MULTINAȚIONALE

Gl.lt.(r) prof.univ.dr. Marin ILIE
Lt.col.drd. Cătălin C. MIHALACHE

Information risks management is, in our opinion, a serious current problem. Every human action is accompanied by risks, but information collection is more prone to risks. The structures created for this purpose result from the Romanian Armed Forces' evolution in the integration process, which will be long and difficult. Illustrative in this respect is the National Intelligence Cell subordinated to the Military Intelligence Service.

The lessons learned in military operation theaters offer strong information sources and genuine parameters according to which we organize risk management in information gathering actions.

Orice activitate umană este însoțită de riscuri, care pot evolua către amenințări și pericole, dacă nu se iau măsuri de stopare a lor, sau cel puțin de diminuare a efectelor pe care le-ar putea produce.

Pentru aceasta însă, este nevoie ca ele să fie anticipate la debutul oricărei acțiuni, indiferent de natura acesteia, iar dacă apar fără ca ele să fi fost intuite, atunci grija primordială a liderului este de a le ține sub control, respectiv de a le gestiona sau manageria.

Cu atât mai mult, riscul este prezent în culegerea informațiilor militare din cauza specificului acesteia, a amplitudinii și consecințelor ei în complexul proces de luare a deciziilor.

Ne propunem în articolul de față să analizăm unele dintre aspectele particulare ale managementului riscurilor în activitatea de informații militare, accentuând pe mutațiile produse după accederea României în NATO, atât la nivel conceptual, cât și acțional.

Delimitări conceptuale

Celula Națională de Informații (NIC) este o structură de informații subordonată serviciului de informații militare (SIM), ce participă alături de trupele regulate la misiuni de luptă, sau în operațiuni altele decât războiul sub egidă NATO, sau în cadrul unor coaliții multinaționale.

Cadrul general operațional cuprinde misiuni specifice în domeniul culegerii și prelucrării de informații, colaborarea cu structurile J2 și celelalte NIC-uri pe linia schimbului de informații, în scopul protecției forțelor aflate în teatrul de operații și transmiterii oportune în țară a informațiilor reprezentative privind evenimentele și fenomenele militare și politico-militare din zona de operații.

Procedura legală de participare a NIC la misiuni în afara granițelor țării este similară participării cu trupe terestre și constă în aprobarea Parlamentului României la solicitarea Președintelui țării. Pe baza aprobării Parlamentului Guvernul elaborează o Hotărâre de Guvern care stabilește elementele de bază ale misiunii.

Managementul riscurilor este un proces continuu, aplicat în majoritatea domeniilor de activitate, de la cel politic, la cel economic, militar sau social, care se bazează pe procese, metode și instrumente de gestionare a riscurilor, ce furnizează un mediu riguros pentru procesul decizional pro-activ prin:

- identificarea permanentă a amenințărilor posibile,
- evaluarea riscurilor generate de către amenințările identificate,
- determinarea riscurilor prioritare,
- implementarea strategiilor de gestionare pentru eliminarea, reducerea sau în ultimă instanță controlul efectelor acestora.

Riscul, din punct de vedere militar, reprezintă posibilitatea manifestării unui eveniment nedorit, a unui incident sau a unei situații defavorabile, în viitorul imediat sau mai îndepărtat, cu impact și consecințe nedorite sau periculoase pentru succesul misiunii, pentru viața și securitatea combatanților, a populației civile sau a mediului înconjurător. Riscul se evaluează valoric funcție de probabilitatea de a se petrece și de severitatea urmărilor.

În cadrul comunității serviciilor de informații, managementul riscurilor îmbracă o formă complexă, chiar provocatoare, generată de nivelul de percepere/înțelegere a riscurilor. Această provocare este generată în mare parte de specificul activității de “intelligence”, unde riscurile au o întreagă pleiadă de înțelesuri și aplicabilități, mai mult sau mai puțin cunoscute.

În principiu, profesorul Wesley K. Wark, de la Universitatea din Toronto, consideră că pentru a putea ține pasul cu noile provocări, serviciile de “intelligence” trebuie să profite de experiența managementului riscurilor dobândită în perioada Războiului Rece, care avea la bază “evaluarea amenințărilor”, dar să facă noi salturi ce țin în principal de evaluări de tip

rețea, bazate pe scenarii posibile în care de multe ori adversarul nu își dezvăluie adevărata față, ci aceasta trebuie identificată și explorată.

Pentru a putea observa mai clar diferențele survenite în timp în ceea ce privește identificarea amenințărilor și a riscurilor generate de către acestea este suficientă enumerarea a două exemple, unul din trecut și altul prezent:

- Pe timpul Războiului Rece era esențială determinarea de către serviciile secrete americane a amenințărilor generate de capacitățile de lovire ale fostei URSS, precum și riscurile generate de inițiativa unei prime lovituri asupra țărilor NATO. Aceste evaluări erau foarte clare, aveau parametri ușor cuantificabili, bazați pe procurarea de date și informații referitoare la efectivele, tehnica și doctrina folosită de sovietici.

- În prezent, condițiile geopolitice au generat evoluții și în domeniul evaluării amenințărilor în sensul că o evaluarea a riscurilor generate de rețeaua teroristă Al-Qaida solicită serviciile de informații mult mai complex în sensul obținerii de date și informații referitoare la structurile de comandă și șefii rămași în viață, în urma distrugerii nucleelor din Afganistan, a modului în care membrii acestei organizații înțeleg Vestul ca țintă și inamic, armamente folosite, metode de atac, precum și propuneri privind reducerea efectelor unor noi atacuri asupra statelor vizate. Aceste provocări apărute în procesul de management al riscurilor nu se referă numai la înțelegerea ideologiei organizațiilor teroriste sau a statelor ce sprijină aceste organizații ci și a modului în care aceste entități își percep inamicul și cum vor acționa la măsurile de prevenire pe care serviciile de informații le propun.

Etapele procesului de management al riscului

Managementul riscului reprezintă un “instrument” aflat la îndemâna comandantului pentru ca acesta să ia decizii înțelepte și oportune, cu un risc asumat minim.

Căutarea și localizarea riscurilor, înainte ca acestea să devină problematice, reprezintă un prim pas în procesele de gestionare a riscurilor. Eficacitatea acestui proces este dată în primul rând de continuitatea activităților de identificare, care trebuie să se realizeze pe toată perioada misiunii (în faza de planificare, pregătire și executare).

Principiile de bază ale managementului riscului în domeniul militar și implicit în domeniul informațiilor militare sunt:

- Neadmiterea riscurilor inutile;
- Luarea deciziilor privind riscurile și amenințările funcție de gradul de pericolozitate, la nivelurile corespunzătoare fiecărei poziții din lanțul de comandă;
- Acceptarea riscurilor numai în situațiile când beneficiile sunt net superioare costurilor (pierderilor);
- Integrarea managementului riscurilor în doctrina și în procesul de planificare de la toate nivelurile.

Întrebările esențiale pe care un ofițer de informații trebuie să și le pună în cadrul procesului de management al riscurilor sunt:

- Consider că dețin toate informațiile necesare asupra fenomenului?
- Este acesta nivelul de decizie corespunzător luării unei hotărâri?
- Sunt pregătit din punct de vedere profesional să iau o asemenea hotărâre?
- Există elemente necunoscute în analizele de risc executate?
- Este hotărârea pe care o iau în conformitate cu legile și regulamentele militare?

Identificarea riscurilor

În cazul misiunilor multinaționale serviciul de informații militare, prin Celulele de informații naționale, interacționează cu două tipuri de amenințări generatoare de riscuri:

- unele la nivel strategic și constau în influența situației din teatrul de operații asupra securității naționale a României,
- altele la nivel tactic și operativ și sunt legate de protecția forțelor proprii din teatrul de operații și executarea misiunilor curente.

Identificarea riscurilor este un proces complex și permanent, ce reprezintă o provocare pentru SIM, deoarece el începe încă din faza de planificare și pregătire a desfășurării de trupe în teatrul de operații și se continuă până la încheierea misiunii (la nivel tactic și operativ). Acest proces constă în transformarea incertitudinilor și problemelor legate de teatrul de operații (relief, climă), de evoluția conflictului la scară internațională, de facțiunile armate aflate în conflict sau populația din zonă etc., în formulări de riscuri ce pot fi descrise și măsurate. În principiu, această etapă constă în două tipuri de activități: formularea riscului și definirea contextului de apariție și manifestare.

Formularea riscului reprezintă sub-etapa în care se identifică pericolele și amenințările posibile și se localizează riscurile înainte ca ele să devină problematice. Aceasta presupune luarea în considerare și înregistrarea condițiilor care pot genera pierderi potențiale, urmate opțional de scurte descrieri ale consecințelor posibile ale acestor condiții. Este de dorit ca descrierea acestor riscuri să fie cât mai exactă și concisă, pentru a putea fi corect înțelese și a se putea acționa pentru contracararea efectelor lui.

Definirea contextului de manifestare a riscului constă în descrierea pe scurt și cât mai concis a condițiilor de apariție și a consecințelor riscului. Surprinderea contextului riscului implică înregistrarea informațiilor suplimentare care se referă la circumstanțe, evenimente și interconectarea dintre ele, în scopul individualizării acestui risc și pregătirii unor mijloace specifice de contracarare.

Conturarea contextului de manifestare a riscurilor se realizează prin surprinderea circumstanțelor descrise, folosindu-se întrebări de genul: Cine?,

Ce?, Când?, Unde?, Cum?, De ce?. Textul ce rezultă în urma acestei scurte estimări poate cuprinde informații despre personal, informații tehnice, probleme tactice sau de intelligence. Ceea ce este esențial de subliniat constă în caracterul deschis, dinamic al contextului riscului, în sensul că pe perioada de desfășurare a misiunii acesta se poate actualiza funcție de modificările survenite în teatrul de operații.

În continuare voi prezenta desfășurarea în teatrul de operații a unui proces de identificare a riscurilor – în situația prezenței în zonă a unui grup terorist.

Pentru o mai bună identificare este necesară descrierea acestora pe baza următoarelor criterii:

(1) IDENTIFICAREA RISCULUI: posibila prezență în zona de operații a unui grup terorist bazată pe informațiile provenite din surse de mare credibilitate, sau posibilitatea infiltrării în zonă a unui asemenea grup.

(2) CAPABILITĂȚILE ATRIBUITE FACTORILOR GENERATORI DE RISC: mijloacele de care dispun, se presupune că le dispun sau ar putea să le obțină în vederea desfășurării de acțiuni teroriste.

(3) SCOPURI ASOCIATE FACTORILOR GENERATORI DE RISC: manifestarea opoziției acestor grupuri față de prezența trupelor străine în zona de operații, exacerbarea fanatismului religios și exprimarea lui prin acte de violență împotriva forțelor multinaționale sau populației locale.

(4) EXPERIENȚA PROPRIE ÎN DOMENIU: Pe baza experienței dobândite/nedobândite în domeniul antiterorist putem aprecia sau nu posibilitatea unor atacuri teroriste asupra trupelor proprii.

(5) ȚINTELE: Evaluarea informațiilor provenite de la surse credibile indică posibile atacuri asupra bazelor militare și a elementelor de sprijin.

(6) MEDIUL GENERAL DE SECURITATE: Se analizează mediul politic intern și nivelul de securitate și siguranță al zonei și impactul acestora asupra capabilităților necesare grupului terorist pentru executarea misiunii.

Pentru determinarea impactului riscurilor pentru acest caz se stabilesc următoarele nivele:

Catastrofic: Factorii 1, 2, 5 și 6 sunt prezenți. Factorii 3 sau 4 pot sau nu pot fi prezenți.

Critic: Factorii 1, 2, 3, și 4 sunt prezenți.

Marginal: Factorii 1 și 2 sunt prezenți. Factorul 4 poate sau nu poate fi prezent.

Neglijabil: Factorii 1 și sau 2 pot sau nu pot fi prezenți.

Odată determinate amenințările se trece la procesul de formulare a riscurilor cadrate cu misiunile de îndeplinit, astfel analizându-se riscurile privind:

(1) Misiunea. Se revizuiesc ordinele de misiune și se verifică introducerea în cuprinsul acestora a elementelor referitoare la atacul terorist. Pentru comandantul forțelor militare, structura de informații prezintă principalele elemente ale posibilelor atacuri teroriste, sarcina de modificare a documentelor de stat major căzând în sarcina acestuia. Cu ocazia acestor revizui se stabilesc și costurile generate de măsurile suplimentare de protecție adoptate, precum și impactul pe care aceste amenințări îl au asupra eficacității misiunii.

(2) Baza militară și trupele proprii. Acest pas analizează amenințările și riscurile generate la adresa bazei și a trupelor. Pe baza lor se întocmește Planul de contracarare a efectelor unui atac terorist și se aduc modificările corespunzătoare Planului de pază al taberei. În bazele NATO, la nivelul fiecărui câmp, se elaborează THREATCONs (Nivelul de amenințare) și este specific de la o locație la alta funcție de amenințările din zonă.

Analiza riscurilor

Această etapă, a doua, completează procesul propriu-zis de evaluare a riscurilor și reprezintă examinarea fiecărui risc în detaliu, pentru a determina probabilitatea de producere, impactul și mărimea acestuia, sau existența unor corelări între factorii de risc. Funcție de cele obținute se stabilesc riscurile prioritare.

Analiza riscurilor presupune:

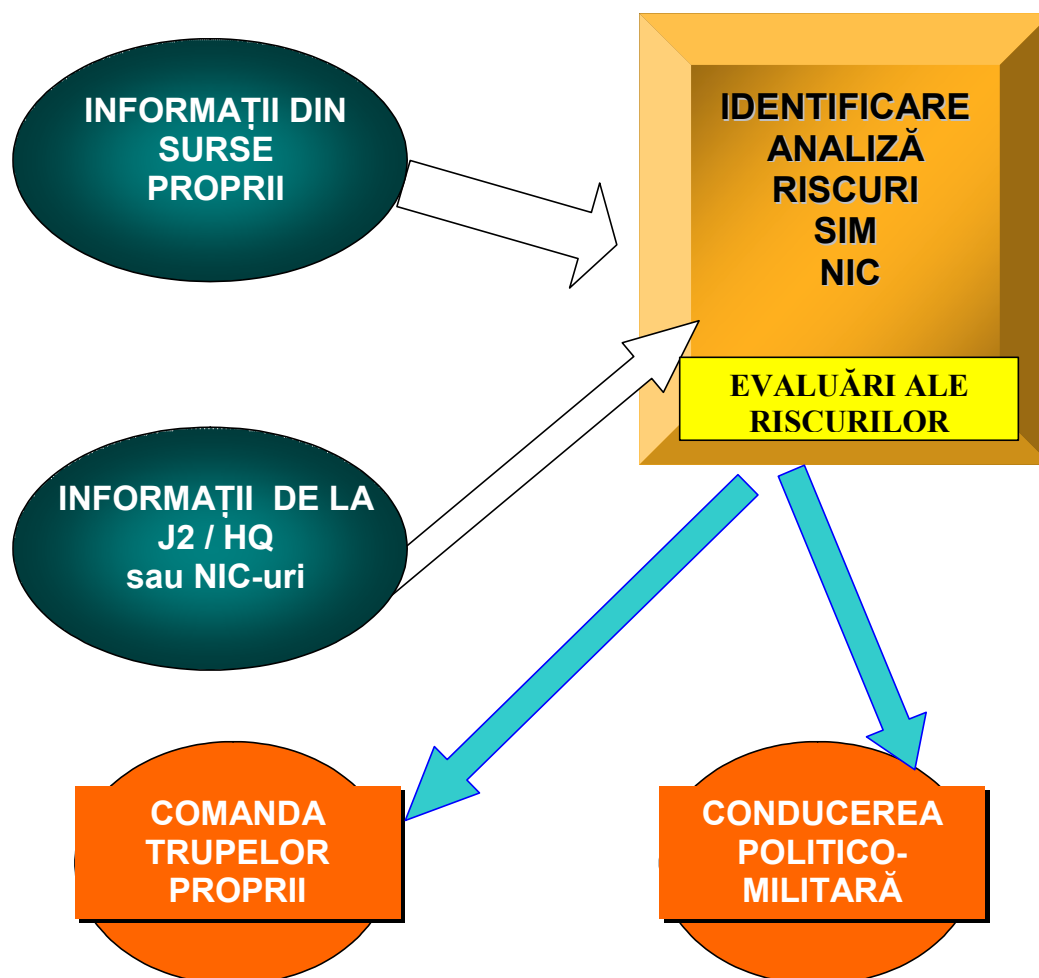
- evaluarea caracteristicilor riscului;
- clasificarea riscurilor;
- ierarhizarea riscurilor după prioritate.

Pentru realizarea oportunității și eficacității actului de comandă, specialiștii americani în domeniul managementului riscului au hotărât convertirea datelor de risc în informații cuantificabile cu ajutorul unor matrici valorice.

Primele două etape ale managementului de risc se prezintă astfel:

- culegerea de informații prin surse proprii sau prin colaborare cu structura de informații J2 și celelalte NIC-uri din teatrul de operații;
- identificarea și analiza riscurilor la nivelul Celulei naționale de informații (cele de nivelul respectiv) și la nivelul SIM;
- transmiterea produselor de managementul riscurilor funcție de nivelul de interes la conducerea politico-militară sau la comanda trupelor române din teatrul de operații.

Schema de mai jos prezintă cadrul procesului de management al riscurilor la nivelul NIC cu sprijinul SIM:

Evaluarea, din punct de vedere al probabilității de producere al fiecărui risc, se face având la bază o scară a probabilității de la A (se petrece frecvent) la E (rareori).

PROBABILITATE	SIMBOL	SEMNIFICAȚIE
FOARTE RIDICATĂ / FRECVENTĂ	A	Se produce foarte des în timpul misiunilor. Se întâmplă întotdeauna în perioada desfășurării unei misiuni.
RIDICATĂ/ PROBABILĂ	B	Se produce des în timpul misiunilor. Se întâmplă în timpul unei misiuni la intervale regulate.
MODERATĂ/ OCAZIONALĂ	C	Se produce iregular și nu deseori . Nu este neapărată producerea lui.
SCĂZUTĂ/ RAREORI	D	Nu se așteaptă producerea lui, decât accidental. Se întâmplă rar, în cazuri de expunere excesivă și sunt considerate incidente izolate.
FOARTE SCĂZUTĂ/ PUȚIN PROBABILĂ	E	Se produc foarte rar dar, nu se exclude posibilitatea producerii lui.

Evaluarea impactului se face astfel:

IMPACT	SIMBOL	SEMNIFICAȚIE
CATASTROFIC	<i>I</i>	Pierderea capacității de îndeplinire a misiunii, sau neîndeplinirea misiunii, cu pierderi umane importante și distrugeri majore ale echipamentelor. Efecte deosebit de negative asupra mediului înconjurător și pierderi colaterale inacceptabile.
CRITIC	<i>II</i>	Degradarea severă a capacității de luptă a trupelor, cu pierderi umane și distrugeri semnificative ale echipamentelor. Efecte negative asupra mediului înconjurător și pierderi colaterale semnificative.
MARGINAL	<i>III</i>	Afectarea capacității de îndeplinire a misiunii și distrugeri minore ale echipamentelor. Accidentări reduse ale personalului. Efecte minore asupra mediului înconjurător și pierderi colaterale reduse.
NEGLIJABIL	<i>IV</i>	Afectarea minoră sau neafectarea capacității de îndeplinire a misiunii, și distrugeri nesemnificative ale echipamentelor. Efecte nesemnificative asupra mediului înconjurător și pierderi colaterale inexistente.

După evaluarea probabilistică a efectelor riscurilor, ofițerii de informații trec la analizarea complexă a incidentelor ce se pot petrece și a riscurilor la care acestea se pretează generând un produs care evaluează riscurile pentru întreaga misiunea sau pentru etape importante ale acesteia. Acest proces ține foarte mult de experiența anterioară, de lecțiile învățate pe parcursul altor misiuni, de capacitatea de intuiție și sinteză.

În continuare, voi prezenta două matrici de evaluare a riscurilor, prima standard, iar cea de-a doua profesională. Diferența dintre cele două este dată de precizia de standardizare/codificare a coeficienților de risc.

MATRICEA STANDARD (FM 100-14)

Funcție de cei doi parametri *Impact* și *Probabilitate*, riscurile pot fi plasate în cadranele respective.

		PROBABILITATEA DE PRODUCERE				
		Frecvent	Probabil	Ocazional	Rareori	Puțin probabil
		A	B	C	D	E
I M P A C T	CATASTROFICĂ I					
	CRITICĂ II					
	MARGINALĂ III					
	NEGLIJABILĂ IV					
		NIVELUL RISCULUI				

Extrem de ridicat

Foarte ridicat

Moderat

Scăzut

MATRICEA PROFESIONALĂ (FM 100-14)

Individualizează riscurile pe o scară de la 1 (pericol ridicat) la 20, oferind analistului o rigurozitate crescută în procesul de analiză.

		PROBABILITATEA DE PRODUCERE				
		Frecvent	Probabil	Ocazional	Rareori	Puțin probabil
		A	B	C	D	E
I M P A C T	CATASTROFICĂ I	1	2	6	8	12
	CRITICĂ II	3	4	7	11	15
	MARGINALĂ III	5	9	10	14	16
	NEGLIJABILĂ IV	13	17	18	19	20
		NIVELUL RISCULUI				

Planificarea managementului de risc și luarea deciziei

Pasul trei în cadrul procesului de management al riscului constă în stabilirea procedurilor de acțiune în cazul manifestării riscurilor la adresa îndeplinirii misiunii și realizării obiectivelor propuse. Activitățile de planificare a proceselor de gestionare a riscurilor trebuie să răspundă la următoarele întrebări: Este riscul în responsabilitatea structurii? Ce ar trebui făcut? Cât și ce se va putea face?

Obiectivele planificării sunt:

- de a verifica dacă sursele de risc și consecințele așteptate sunt cunoscute;
- de a dezvolta efectiv strategii de diminuare a riscului;
- de a planifica acțiunile eficiente fără pierderi;
- de a proiecta, prin luarea în calcul a oportunităților pentru un anumit cadru de timp;
- de a planifica acțiunile de gestionare a riscurilor, în primul rând al acelor care necesită măsuri urgente.

În cadrul etapei de planificare se stabilesc și măsuri de prevenire. Prezint în continuare câteva tipuri de măsuri preventive:

- măsuri educaționale: se dezvoltă pe perioada procesului de instruire și au ca scop pregătirea militarilor pentru a face față cu succes situațiilor de criză printr-o mai bună pregătire.
- măsuri fizice: constau în acțiuni concrete de protecție fizică (portul echipamentului de protecție, securitatea comunicațiilor, protecția fizică a bazelor militare). Tot în cadrul acestor măsuri intră și programul de control al respectării acestor măsuri de protecție fizică.
- măsuri de evitare: sunt măsurile luate de către comandanți în momentul identificării unui risc pentru evitarea producerii efectelor negative.

Ca opțiuni în cadrul procesului de planificare în scopul prevenirii riscurilor putem enumera:

- eliminarea totală a riscului – dacă este posibil;
- controlul îndeaproape al riscului pe parcursul misiunii;
- schimbarea procedurilor operaționale pentru limitarea expunerii la risc;
- instruirea militarilor în condițiile apariției unor riscuri;
- asigurarea echipamentului, tehnicii corespunzătoare;
- folosirea unui cod de culori și semne pentru semnalizarea pericolelor/riscurilor.

Asumarea responsabilității constă în abilitatea factorilor de decizie de a stabili dacă riscul respectiv este în responsabilitatea structurii desemnate pentru limitarea riscului. Odată identificat și analizat riscul, există trei alegeri legate de asumarea responsabilității pentru tratarea riscului:

- Asumarea responsabilității pentru tratarea riscului,
- Transferul riscului către alt nivel de decizie,
- Delegarea riscului în interiorul organizației.

Este foarte important ca în cadrul acestui proces, în momentul eliminării unui risc să se cerceteze cu atenție dacă nu au apărut efecte colaterale, deoarece de foarte multe ori reducerea unui risc generează apariția altelor noi.

Monitorizarea riscurilor

Monitorizarea este procesul prin care informațiile despre risc sunt obținute, coroborate și raportate de către structurile responsabile cu observarea și gestionarea riscurilor și sunt introduse mijloacele de prevenire în documentele de planificare, în procedurile standard de operare și în procesul de pregătire.

Cunoașterea măsurilor de prevenire a riscurilor până la cel mai mic nivel este esențial pentru implementarea și succesul programului de management al riscurilor. De asemenea, militarii vor ști care este limita proprie în procesul decizional și își vor asuma numai riscurile corespunzătoare.

Controlul

Este o funcție distinctă în procesul de management de risc, constând în preluarea datelor monitorizate și luarea deciziei legată de utilizarea lor. Controlul include mai multe activități:

- Analiza rapoartelor,
- Decizia de acțiune,
- Punerea în aplicare a deciziei.

Comunicarea

Comunicarea ierarhică a informațiilor despre riscurile identificate este adesea dificilă prin faptul că implică prezentarea consecințelor negative ale acestora, a costurilor necesare pentru prevenirea lor, precum și a modificărilor ce pot surveni în desfășurarea misiunii.

Obiectivele comunicării sunt:

- înțelegerea riscurilor și a alternativelor de gestionare;
- înțelegerea informațiilor despre risc și informarea asupra constrângerilor misiunii;
- eliminarea barierelor din calea unei comunicări eficiente.

Managementul riscurilor asociate activității celulelor naționale de informații

Activitatea de management al riscurilor asociate activității de informații militare este un proces preventiv, de atenționare timpurie, în sensul că identifică riscuri și uneori oferă soluții (numai în situațiile de competență) pentru prevenirea unor situații nedorite, cu impact asupra securității naționale sau asupra forțelor proprii. Acest proces este și unul pro-activ, în sensul că îmbină managementul avertizării cu managementul reacției și este reactiv, adică acționează numai după identificarea riscului.

În cadrul misiunilor de luptă internaționale sau a operațiunilor altele decât războiul, Celulele Naționale de Informații se integrează în structurile de informații multinaționale și cooperează cu acestea în vederea realizării efortului pe linia de “intelligence” pentru comandantul forței. Aceste eforturi includ și sprijinul pe care structurile de informații îl acordă procesului de management al riscurilor la nivelul întregii misiuni.

În procesul complex de management al riscurilor, Celulele Naționale de Informații, funcție de adresabilitatea riscurilor au două principale sarcini:

- La nivel strategic – identificarea amenințărilor și depistarea riscurilor aferente ce ar putea afecta securitatea națională și propunerea unor măsuri ce ar putea evita sau reduce pagubele produse. Este bine cunoscut faptul că lumea secolului XXI este una activă, deosebit de mobilă, în care amenințările, mai ales cele asimetrice au devenit transfrontaliere și de aceea,

În multe cazuri, este posibil ca anumite riscuri și amenințări din diferite teatre de operații să aibă efect asupra României. De aceea, monitorizând permanent spectrul de amenințări din zonele de dislocare, NIC poate identifica anumite riscuri și printr-o avertizare timpurie a factorilor de decizie, se pot preîntâmpina sau contracara efectele negative ce le-ar putea presupune asemenea amenințări. Aceasta se poate realiza prin întocmirea și actualizarea permanentă a unei Fișe de lucru ce va conține riscurile la adresa securității naționale identificate în zona de operații.

- La nivel operativ și tactic – NIC dezvoltă un management al riscului pentru protecția forțelor. Acest proces complex trebuie să aibă sprijinul permanent al SIM.

În cazul concret al misiunilor executate sub egidă NATO sau internațională, SIM și Celulei Naționale de Informații le revin următoarele sarcini în procesul de identificare a riscurilor:

- Stabilirea etapelor misiunii și întocmirea unui grafic cronologic cu aceste evenimente. Determinarea principalelor etape ale unei misiuni naționale este esențială deoarece permite detectarea pericolelor specifice fiecărei etape și identificarea riscurilor generate de către aceste pericole.

- Contactarea partenerilor din cadrul coaliției în vederea obținerii principalelor riscuri identificate de către aceștia (dacă este cazul).

- Un rol principal al acestei “scanări” preliminară constă în detectarea timpurie a riscurilor ce le implică atât evoluția în timp a conflictului asupra securității naționale (dacă este cazul), sau a intereselor României, precum și a riscurilor de nivel tactic și operativ ce ar amenința trupele române dislocate în teatrul de acțiuni militare.

- În cadrul Fișei de lucru privind riscurile detectate se au în vedere următorii factori generatori de riscuri:

- misiunea trupelor proprii: aceasta poate varia de la o misiune statică (paza unui comandament, obiectiv) la misiuni specifice operațiunilor altele decât războiul (puncte de control, patrulări, puncte de observare, controlul mulțimilor, escorte) până la misiuni de luptă. Din punctul de vedere al SIM specificul fiecărei misiuni generează o categorie asociată de riscuri pe care le analizează prin prisma indicatorilor cunoscuți.
- adversarul, sau după caz facțiunile aflate în conflict, grupări paramilitare sau criminale care acționează în teatrul de operații sau în zona adiacentă acestuia. Informațiile privind aceste elemente sunt foarte importante deoarece funcție de pericolozitatea acestora se pot face în cadrul procesului de reducere a gradului de risc al misiunii dotarea cu armamentul și echipamentele corespunzătoare.

- terenul și clima: având ca obiectiv pregătirea misiunii din punct de vedere informativ, se analizează principalii factori ai terenului (drumuri, situația câmpurilor de mine, obstacole importante, puncte cheie din teren, zone protejate) sau de climă (temperaturi extreme, efectele pe care condițiile de climă le pot avea asupra militarilor și tehnicii, dacă sunt afectate comunicațiile) și prezintă principalii factori de risc.

- civilii din teatrul de operații: în această categorie intră în primul rând poziția populației civile băștinașe din zona de operații și poziția acesteia față de forțele multinaționale (de prietenie, indiferență sau de ostilitate), dar și civilii străini (ziariști, reprezentanții ONG-urilor).

- Prezentarea factorilor de decizie politico-militari, precum și Direcției Operații a unei Fișe de lucru privind riscurile detectate și propuneri de contracarare (numai unde este cazul).

- Procesul de identificare a riscurilor este unul continuu, iar Fișa de lucru este permanent actualizată.

- Alături de Fișa de lucru un document deosebit de important este Matricea de management al riscurilor, care permite o standardizare a limbajului și a modului de percepere al pericolității sau frecvenței de petrecere al riscurilor.

- Existența unui canal de comunicație directă, care să permită comunicarea operativă între NIC și Comandantul contingentului național, seniorii naționali și comandanții trupelor este esențială în realizarea cu succes a misiunii de protecție a forțelor.

NIC nu are atribuții fizice în procesul de protecție a forțelor, ci numai un rol de avertizare prin identificarea riscurilor și unul de consultanță în sensul propunerii unor măsuri de protecție funcție de informațiile obținute. Răspunderea totală în planul fizic al protecției forțelor revine comandanților din teatrul de operații.

Opiniile noastre privind managementul riscurilor în activitatea de informații militare, sunt doar o încercare de a deschide o dezbatere mai amplă, atât de necesară în perioada integrării depline a României în NATO, când participările noastre la misiunile Alianței sporesc considerabil și ca un corolar, problemele noi cărora trebuie să le oferim soluții sunt din ce în ce mai diversificate.

Vom continua demersul nostru științific în condițiile noilor parametri ai situațiilor care vor apărea, din convingerea că ne putem aduce contribuția la clarificarea unor aspecte frecvente și surprinzătoare, prezente în complexa și delicata activitate de culegere și manageriere a informațiilor militare

Bibliografie

Constituția României

Viziunea strategică 2010 – Armata României – 2001

Cathala Henri-Pierre – *Epoca dezinformării*, Ed. Militară, București 1999

Sergiu Tamaș – *Geopolitica*, Ed Antet, București 1995

***** - *Riscuri și amenințări la adresa securității naționale a României* - Centrul de Studii Strategice, 2001

Zbigniew Brzezinski – *Marea tablă de șah*, Ed. Univers Enciclopedic, 2001

B. Boaru, M. Răducu, V. Păun eaumarchais Center – *Puteri și influențe*, Ed. Corint, București, 2001

G– Managementul riscurilor în acțiunile militare, Ed. AISM, București, 2003

Hungtington Samuel- *Ciocnirea civilizațiilor*, Ed. Antet, București, 1997

Arădăvoaice Gheorghe; Iliescu Dumitru; Niță Dan Laurențiu - *Terorism, antiterorism, contraterorism*, Ed. Antet, București, 1997

Bădescu Ilie; Dungaciu Dan; Baltasiu Radu - *Istoria sociologiei. Teorii contemporane*, Ed. Eminescu, București, 1996,

Alvin Toffler – *Puterea în mișcare*, București, 1995

FM100 – TRAININ THE FORCE

FM 34-1 101-5 – STAFF ORGANIZATION AND OPERATIONS

FM 25-30 – INTELLIGENCE PREPARATION OF THE BATTELFIELD

FM 34-10 – DIVIZION INTELLIGENCE AND ELECTRONIC WARFARE OPERATIONS

STP 21-II-MQS- MILITARY QUALIFICATIONS STANDARDS

FM 100-6 - INFORMATION OPERATIONS

FM 100-14 - RISK MANAGEMENT